

Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne

oraz

Instytut Filozofii i Socjologii PAN

zapraszają do udziału w cyklicznym seminarium fenomenologicznym pt.

Czytanie polityki przez fenomenologów

Pierwsze spotkanie odbędzie się **9 października (poniedziałek) 2023 r. o godz. 17.00 na platformie Zoom (szczegóły poniżej).**

Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne oraz Instytut Filozofii i Socjologii PAN zapraszają na seminarium organizowane w ramach cyklu *Czytanie...*, które poświęcone jest studium dzieł przedstawicieli ruchu fenomenologicznego, pracom myślicieli, którzy inspirowali twórców fenomenologii, oraz tych inspirowanych się fenomenologią, wreszcie tych, którzy korzystali jedynie z fenomenologii jako metody badań. W semestrze letnim 2023 proponujemy lekturę tekstów wybranych przedstawicieli ruchu fenomenologicznego poświęconych analizie podstaw nauk politycznych, którą poprowadzi dr hab. **Andrzej Gniazdowski**, prof. IFiS PAN.

CZYTANIE POLITYKI PRZEZ FENOMENOLOGÓW: WPROWADZENIE KRYTYCZNO-HISTORYCZNE

Fenomenologia jest jednym z najważniejszych ruchów filozoficznych dwudziestego stulecia. Przedstawiciele tego ruchu otworzyli nowe perspektywy w prawie wszystkich dziedzinach badań filozoficznych i naukowych, nie tylko w logice i psychologii, lecz również etyce, estetyce, teologii i filozofii religii, teorii prawa i socjologii. W czasach określanych mianem epoki post-prawdy, podejście fenomenologiczne wydaje się również jednym z najbardziej obiecujących w analizie problemów, będących tradycyjnie przedmiotem filozofii politycznej. To, co wydaje się być metodą fenomenologiczną w ramach współczesnych nauk politycznych, przyciąga naszą uwagę przede wszystkim obietnicą bycia współczesnym ucieleśnieniem Tacytowego ideału podejścia do polityki *sine ira et studio*. Celem seminarium jest próba odpowiedzi na pytanie, czy obietnicy tej, podobnie jak innych, składanych przez siebie, fenomenologia jest w stanie dotrzymać. Przedmiotem dyskusji staną się z tego punktu widzenia teksty wybranych przedstawicieli ruchu fenomenologicznego, którzy kierując się idea fenomenologii podejmowali w swoich pracach analizę podstaw nauk politycznych oraz stosowanych w ich ramach pojęć i metod. Obok lektury fragmentów tekstów „klasyków” fenomenologii, takich jak Edmund Husserl, Adolf Reinach, Max Scheler czy Edith Stein, podczas seminarium czytane będą również prace niektórych zapomnianych przedstawicieli ruchu, jak Aurel Kolnai. W ramach proponowanej listy lektur znajdzie się miejsce na głosy krytyczne wobec możliwości podejścia fenomenologicznego w ramach nauk politycznych. Reprezentować je będzie artykuł jednego z najwybitniejszych dwudziestowiecznych teoretyków polityki, Carla J. Friedricha, który w latach pięćdziesiątych opublikował wspólnie ze Zbigniewem Brzezińskim klasyczne studium państwa totalitarnego. Czytanie polityki przez fenomenologów zakończy dyskusja nad współczesnym przykładem podejścia fenomenologicznego w ramach nauk politycznych, jakim jest rozwijana przez Klausa Helda „fenomenologia świata politycznego”.

Przygotował: dr hab. Andrzej Gniazdowski, prof. IFiS PAN

Tematy i lista lektur, które będą omawiane podczas kolejnych spotkań:

I.

List Edmunda Husserla do Arnolda Metzgera, przeł. A. Gniazdowski, „Przegląd Filozoficzny — Nowa Seria” R. 18: 2009, Nr 4 (72).

E. Husserl, *Filozofia jako ścisła nauka*, przeł. W. Galewicz, Aletheia, Warszawa 1992 (krytyka historyzmu).

II.

Adolf Reinach, *Aprioryczne podstawy prawa cywilnego*, przeł. T. Bekrycht, Wydawnictwo Aureus, Kraków 2009 (wybrane fragmenty).

III.

Max Scheler, *Der Formalismus in der Ethik... (1914-1916)/The Formalism in Ethics...*, Northwestern University Press, Evanston 1973 (wybrane fragmenty).

IV.

Edith Stein, *Eine Untersuchung über den Staat (1925)/An Investigation Concerning the State*, przeł. M. Sawicki, Washington 2006 (wybrane fragmenty)

V.

Aurel Kolnai, *Der Inhalt der Politik (1933)/What is the Politics About?*, Zoltán Balázs and Francis Dunlop, *Exploring the World of Human Practice: Readings in and about the Philosophy of Aurel Kolnai*, Budapest/New York 2004.

VI.

Carl J. Friedrich, *Phenomenology and Political Science*, M. Natanson (ed.), *Phenomenology and the Social Sciences*, vol. 2, Northwestern University Press, Evanston 1973.

VII.

Klaus Held, *Fenomenologia świata politycznego*, przeł. A. Gniazdowski, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2003 (wybrane fragmenty).

Andrzej Gniazdowski (1964), dr hab., prof. Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, zajmuje się fenomenologią, historią idei, filozofią polityczną. Głównym przedmiotem jego badań jest historia ruchu fenomenologicznego oraz historia radykalizmu politycznego. Realizuje projekt NCN *Fenomenologia państwa. Wprowadzenie krytyczno-historyczne* oraz projekt translatorski NPRH, którego przedmiotem jest przetłumaczenie na język polski oraz opatrzenie komentarzem krytycznym tzw. pism wojennych Maxa Schelera (m. in. *Geniusza wojny i Przyczyn nienawiści do Niemców*). Autor m.in. *Filozofia i gilotyna. Tradycjonalizm Josepha de Maistre'a jako hermeneutyka polityczna*, Warszawa 1995; *Antynomie radykalizmu. Fenomenologia polityczna w Niemczech 1914-1933*, Warszawa 2015; *Behemot polski. Zajazdy krytyczno-polityczne*, Warszawa 2018. Mieszka w Warszawie. Publikował m.in. w „Phenomenologica”, „Phainomena”, „Horizon” i „Les Études Philosophiques”. Mieszka w Warszawie.

Odbywający się od ponad pięciu lat cykl seminaryjny pt. *Czytanie* organizowany jest przez Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne we współpracy z Instytutem Filozofii i Socjologii PAN. Autorami tekstów, które omawiane były podczas spotkań, są zarówno klasycy historii filozofii nowożytnej i współczesnej: Kartezjusz, Kant, Husserl, Heidegger, Patočka, Arendt, Gadamer, Henry, Marion i Ricoeur, jak i autorzy mniej jeszcze znani, choć dla ujęcia wybranych tematów mający szczególne znaczenie. W semestrze zimowym 2023/2024 proponujemy lekturę tekstów z zakresu fenomenologii politycznej. Formuła spotkań, które prowadzone są przez zaproszonych wybitnych polskich specjalistów w danej tematyce, przewiduje nieskrępowaną analizę i interpretację wybranych tekstów fenomenologicznych lub jakoś związanych z fenomenologią (np. jako inspiracja) w celu poszerzenia i pogłębienia wiedzy dotyczącej podstawowych tematów filozofii. W tym sensie cele *Czytania* leżą daleko poza czysto szkolnym zapoznaniem się z daną tematyką. Najczęściej tekst jest jedynie pretekstem, aby w nawiązaniu do problematyki wybranego dzieła przedstawić własny punkt widzenia i zainaugurować prawdziwy spór filozoficzny. W seminarium biorą udział osoby pochodzące z różnych środowisk akademickich, o różnym stopniu filozoficznego zaawansowania, doświadczenia i wiedzy, a także mające w tym zakresie różne filozoficzne preferencje. Seminarium jest otwarte dla wszystkich zainteresowanych nim osób: zarówno dla amatorów myślenia filozoficznego, studentów filozofii, doktorantów, jak i dla bardziej doświadczonych badaczy.

Gospodarzem spotkań jest dr hab. Daniel R. Sobota, prof. IFiS PAN.

Kontakt do organizatora:

Daniel R. Sobota

e-mail: dsobota@ifispan.edu.pl, tel. 502618470